

IEPENPAGE

Een nieuwe soort voor Dilbeek!

Foto © Leif Wahlberg (Leif Wahlberg collection), via Wikimedia Commons

Verrassende natuur op
het klaverblad van
Groot-Bijgaarden p. 4

Natuurpunt in actie.
Alle activiteitenverslagen p. 6

27 augustus, vanaf 18u30
Castelhof, Sint-Martens-Bodegem

ZOMERSE BARBECUE

Schrijf meteen in bij Louis De Leeuw
02/569 27 28 – louisdeleeuw@telenet.be

ACTIVITEITENKALENDER

zondag 7 augustus 2011 – 14 u

Vlinderspeurtocht

Afspraak: parkeerstrook net voorbij restaurant Colmar, Gossetlaan, Groot-Bijgaarden

zaterdag 13 augustus 2011 – 10 u

Beheerswerken Thaborberg

Afspraak: Parking Zonneliëd, Kattebroekstraat 199, 1700 Dilbeek (afrit 12 op de Ring, richting Sint-Agatha-Berchem)

maandag 22 augustus 2011 – 14 u

Inventarisatie Ter Pede

Afspraak: Roomstraat, Sint-Anna-Pede, vanaf centrum 100 m voorbij spoorwegbrug, pad rechts

zaterdag 27 augustus 2011 – vanaf 18u30

Grote jaarlijkse barbecue

Afspraak: Castelhof, Molenstraat 102, 1700 Sint-Martens-Bodegem

zondag 4 september 2011 – 14 u

Vlinderspeurtocht

Afspraak: te bepalen

zondag 11 september 2011 – 14 u

Natuurwandeling Thaborberg

Afspraak: Parking Zonneliëd, Kattebroekstraat 199, 1700 Dilbeek (afrit 12 op de Ring, richting Sint-Agatha-Berchem)

maandag 19 september 2011 – 14 u

Inventarisatie Ter Pede

Afspraak: Roomstraat, zie 22 augustus

zondag 2 oktober 2011 – 14 u

Vlinderspeurtocht

Afspraak: te bepalen

weekend 15 & 16 oktober 2011

Beheersdagen

Afspraak: te bepalen

zondag 16 oktober 2011 – 14 u

Op zoek naar graslandpaddenstoelen

Afspraak: Kasteel La Motte, Lumbeekstraat 20, 1700 Sint-Ulriks-Kapelle

maandag 17 oktober 2011

tot donderdag 27 oktober 2011

Biodiversiteitstentoonstelling in de Westrandstraat

Afspraak: Westrand, Kamerijklaan, Dilbeek

maandag 24 oktober 2011 – 14 u

Inventarisatie Ter Pede

Afspraak: Roomstraat, zie 22 augustus

zondag 6 november 2011 – 14 u

Natuurwandeling Wolfspuiten

Afspraak: Westrand, Kamerijklaan, Dilbeek

zaterdag 3 december 2011 – 20 u

Grote Biodiversiteitskwis

Afspraak: Solleveld, Sint-Martens-Bodegem

Contacten Natuurpunt Dilbeek

Algemene zaken Marc Bruneel, voorzitter,

0474/41 48 25 – m.bruneel@scarlet.be of

Eric De Jonge, secretaris, 02/567 04 38 –

dejonge.verschaffel@gmail.com

Beheersklusteam Marc Bruylant

0486/73 69 70 – cramzaar@hotmail.com

Vogelwerkgroep Elisabeth Godding

02/649 00 90 – elisabeth.godding@skynet.be

Inschrijving voor activiteiten

Louis De Leeuw

02/569 27 28 – louisdeleeuw@telenet.be

rekening: 000-3250101-19

Natuur-contact, website, natuurstudie

Marc Bruneel (zie hoger)

Website www.natuurpunt-dilbeek.be

zaterdag 13/8: doe mee!

Beheerswerken op de Thaborberg

In de boomgaard van de Thaborberg tiert de akkerdistel nogal welig. Daar moeten we dringend iets aan doen om de lieve vrede met de burens te bewaren. Ook moet er een stuk omheining hersteld worden. En als we een rondje maken op het terrein, zal er vast nog wel wat opduiken.

Daarom zoeken we een vijftal vrijwilligers die op zaterdag 13 augustus enkele uurtjes kunnen vrijmaken voor deze karweitjes. Laat ons zeggen van 10 tot 12 u of iets later. Wie wil meedoen: graag een seintje naar Marc Bruneel (info@natuurpunt-dilbeek.be of 0474 414 825).

maandag 22/8 en 19/9: ontdek mee!

Inventarisatie natuurgebied Ter Pede

Na vijf terreinbezoeken aan Ter Pede staat de teller voor de planten op 122 soorten. Niets spectaculairs, maar wel een brede waaier aan akkerkruiden, ruigteplanten en graslandsoorten. Gezien het droge voorjaar is het nog even wachten op water- en oeverplanten. De drassige oevers lokten wel al kleine plevier, grote gele kwikstaart en witte kwikstaart. Boerenzwaluwen jagen volop boven het terrein. Net als de sperwer. En het lijkt weinig twijfel dat de buizerd in de omgeving heeft gebroed, want onlangs cirkelde er een jong met een van zijn ouders boven de wei. Exoten zoals Canadagans en Nijlgans zullen we dan weer het broeden moeten zien te beletten. Tot nu toe werden 7 soorten vlinders geteld,

kleine plevier

waaronder het fraaie landkaartje. Heel mooi was ook de zespuntsmoerasloopkever met zijn metaalkleurig pantser. Telkens vinden we ook sporen van een kleine hertachtige. Een ree dachten we, maar er blijkt een jong damhert in de buurt rond te zwerven. Ook de vos laat geregeld sporen na in de modder.

Wil je eens mee op ontdekking in dit prille natuurgebied? Op maandag 22 augustus en 19 september krijg je de kans.

Geen voorkennis vereist. Je

gaat op stap met men-

sen die al wat meer

ervaring hebben en

graag samen zoeken. Af-

spraak aan de Roomstraat, 100 m voorbij

de 17 bruggen als je van Sint-Anna-Pede

komt. Of ervoor vanuit de andere richting

zondag 11/9: wandel mee!

Natuurwandeling op de Thaborberg

De Thaborberg maakt zich klaar voor de winter. Dit is de tijd voor zaden en vruchten, voor herfstdraden en vluchten trekvogels. De kale bomen tonen hun knoppen en de

paddenstoelen schieten uit de grond. Kom genieten van de herfst sfeer in het bos.

Afspraak om 14 u aan de parking van Zonneliëd, Kattebroekstraat 199.

van 29/9 tot 15/10: leer mee!

Cursus Paddenstoelen voor beginners

Intrigerende wezens, die paddenstoelen. Het zijn dieren noch planten. En ze verdwijnen al even snel als ze verschijnen. Sommige zijn ware delicatessen, andere dan weer dodelijk. En met hun immense verscheidenheid aan vormen, kleuren én geuren verwonderen ze menig natuurliefhebber. Wat doen paddenstoelen überhaupt in de natuur? Hoe

leven ze? De cursus paddenstoelen voor beginners geeft een inleiding op de ecologie én herkenning van zwammen. Je krijgt een leidraad aangereikt die je wegwijs maakt in het soortenrijke paddenstoelenlabrynt. Herkenning van een aantal belangrijke families en goed herkenbare soorten staat in deze cursus centraal. Na 2 voordrachten en 2 praktijkwandelingen ben je al heel wat wijzer.

Praktisch

Organisatie Natuurpunt Ternat

Wanneer? 29/09/, 6/10, 8/10, 15/10

Waar? CC De Plotter, Kerkstraat 4,

1742 Sint-Katherina-Lombeek (Ternat)

Inschrijven bij Serge Van Cleynebreugel

02/582 72 21 – serge.vancleynebreugel@scarlet.be

Leer hoe je kinderen wegwijs maakt in de natuur.

Word Kids-gids!

Natuurpunt en de provincie Vlaams-Brabant organiseren een Kids-gids opleiding voor iedereen die 8-12-jarigen graag de wondere wereld van de natuur laat ontdekken. De vorming gaat door op woensdag 7 september van 9u00 tot 16u30 in het Ecocentrum van het provinciedomein Halve Maan te Diest.

In de voormiddag komt het Natuurbeheerspel aan bod. Dit spel laat zien hoe de natuur in de loop der jaren veranderd is. Biodiversiteit (of de variatie aan biotopen, planten en dieren) is de rode draad doorheen het spel. Op een originele en visueel attractieve manier worden de daling van de soortenrijkdom en de oorzaken hiervan voorgesteld. Tijdens deze vorming leer je hoe het spel in elkaar zit en worden de belangrijkste aandachtspunten meegegeven. Daarna kan je zelf met het spel aan de slag!

In de namiddag gaan we dieper in op het belevingsgericht gidsen voor kinderen. We spelen in op de nieuwsgierigheid van kinderen en hun ontdekkingsdrang. Tijdens onze natuurontdekkingstochten maken we gebruik van enkele belevingstassen, de inhoud van deze tassen en hoe we ze gebruiken willen we die dag graag tonen. We gebruiken o.a. de bloemen-, bos-, viezebeestjes-, water-, insecten-, sporen- en mysterieuze tas.

Gezien de vorming gericht is op natuurbeleving bij kinderen gaat een deel van de activiteiten buiten door. Het is ook mogelijk om maar voor één deel van de vorming in te schrijven. Tijdens de middag wordt er lunch voorzien.

De opleiding is gratis, maar inschrijven is verplicht. Dat kan tot en met 31 augustus. Meer info en inschrijving via Rosan Heremans (rosan.heremans@natuurpunt.be of 0477/ 82 38 00). Provinciecentrum de Halve Maan ligt aan de Omer Vanaudenhovelaan 48 te 3290 Diest.

Een aanrader voor al wie in het onderwijs staat of in een jeugdvereniging leiding geeft aan kinderen. Maar ook 'gewone' vaders en moeders zijn welkom.

Geniet van onze zomerse barbecue

zaterdag 27 augustus, vanaf 18u30 Castelhof – St-Martens-Bodegem

Traditiegetrouw wuift Natuurpunt de zomer uit met een gezellige barbecue. Dé gelegenheid om kennis te maken of bij te praten met andere natuurliefhebbers uit de gemeente.

We profiteren van de gelegenheid om u te verleiden ook mee te doen aan onze tentoonstelling 'Biodiversiteit in beeld'. Daarom tonen we alvast een voorproefje.

Voor het overige kan u rekenen op perfect gebakken lekkers van de grill begeleid door een rijk assortiment aan groente en slaatjes. En uiteraard hoort daar een lekker glaasje

bij. We zorgen voor een ruime keus.

Hopelijk kunnen we er opnieuw een gezellig tuinfeestje van maken, maar als het weer niet mee wil, hebben we volop ruimte binnen. Geen enkele reden dus om dit evenement te missen...

Praktisch

Bijdrage: volwassenen 12 €, kinderen 6 €.

Drank tegen democratische prijzen.

Adres: Molenstraat 101, Sint-Martens-Bodegem

Schrijf in bij Louis De Leeuw vòòr 25 augustus

02/569 27 28 • louisdeleeuw@telenet.be

Kom naar het Bal van de Burgemeester... en steun Natuurpunt!

De opbrengst van het jaarlijkse Bal van de Burgemeester gaat traditioneel naar een goed doel. Dit jaar geniet Natuurpunt het voorrecht om het geld een bestemming geven. De keuze was snel gemaakt: al jaren lopen we met de idee om op de Thaborberg een rolstoelpad aan te leggen voor de bewoners van het aangrenzende Michielsheem: mensen met een ernstige tot diepe verstandelijke handicap. Het pad geeft hen de kans in contact te komen met de natuur, wat zorgt voor sensorieële prikkels die stimulerend

werken en helpen voeling te houden met de werkelijkheid.

Het rolstoelpad zal vertrekken aan het Michielsheem en lopen tot de maaibeide op de top van de Thaborberg: een goede 300 meter. Dat gaat uiteraard een stevige cent kosten. Daarom zijn we op zoek naar sponsors. Het Bal van de Burgemeester wordt de eerste uit hopelijk een lange rij!

Steun ons: koop nù een kaart!

Steun dit initiatief en koop een toegangskaart voor het bal dat doorgaat op zaterdag 10 september vanaf 20 u in het Recreatiecentrum van Itterbeek op de Keperenberg. Discobar Benito zorgt voor de ambiance en de hoofdattractie is een optreden van Jo Vally om 23 u. In voorverkoop betaalt u 5 €. Geef een seintje aan Louis De Leeuw op 02/569 27 28 of louisdeleeuw@telenet.be. We bezorgen uw kaarten thuis!

Verrassende natuur klaverblad van Bijga

Een verkeerswisselaar lijkt op het eerste gezicht niet meteen een plaats waar je veel biodiversiteit kan verwachten. Laat staan zeldzaamheden als bijenorchis en graslathyrus. En toch levert een speurtocht op het klaverblad van Bijgaarden telkens weer nieuwe verrassende vondsten op. Hoe komt dat?

Ecologisch bermbeheer

De Vlaamse wegbermen beslaan iets van een 25.000 ha. Dat is even veel als de oppervlakte aan natuurreservaten. Lange tijd bleef dit enorme natuurpotentieel compleet onaangeroerd. Het beheer hield uitsluitend rekening met verkeerstechnische bekommernissen. Plantengroei was iets hinderlijks dat je onder de knoet moest houden door voortdurend te maaien. En omdat het maaisel bleef liggen, groeide langs Vlaamse wegen niet veel meer dan brandnetels, bramen en andere stikstofminnende soorten. Het keerpunt kwam er in 1985 toen – eigenlijk nogal snel en onverwacht – het Bermbesluit in voege trad dat een ecologisch bermbeheer oplegde. Het decreet overviel de Vlaamse bermbeheerders zo’n beetje en dat zorgde voor heel wat tegenstand. Gelukkig beseffen de meeste instanties vandaag dat ecologisch bermbeheer echt een meerwaarde betekent:

het verrijkt de natuur en drukt uiteindelijk de beheerskosten omdat er minder gemaaid moet worden. Sinds 1999 beheert het Vlaams

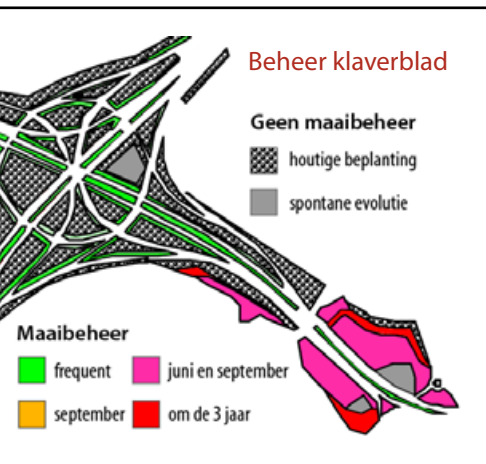
Gewest 225 ha aan bermten langs de Brusselse ring, op een ecologische manier. Het klaverblad van Bijgaarden is één ervan. En het resultaat mag gezien worden.

Biodiversiteit in de berm

Eind de jaren '90 werden meer dan 1000 Vlaamse bermten geïnventariseerd. Van de 1400 plantensoorten uit de regio bleken er 800 voor te komen in wegbermen. De meeste hebben hun optimale standplaats

Graslathyrus

in andere biotopen, maar een 50-tal zijn praktisch enkel in bermen te vinden, zoals dreps (een grassoort), grote pimpernel en paardenbloemstreekzaad. Andere soortengroepen zijn nog maar in beperkte mate onderzocht. Een beperkte studie uit 2004 naar ongewervelden langs de Brusselse ring leerde dat 83 er spinnesoorten hui-

op het velden

zen, waarvan er 14 op de Rode Lijst staan. Er werden 55 soorten van loopkevers aangetroffen, waarvan er 8 zijn bedreigd. De mierenfauna bleek minder soortenrijk, maar de nesten van zwarte wegmier waren erg talrijk, wat belangrijk is voor het behaard lieveheersbeestje. Dit zeldzame kevertje voedt zich namelijk met bladluizen die door de zwarte wegmier 'gehoed' worden als een soort melkvee. Waarschijnlijk gebruikt dit lieveheersbeestje geurcamouflage om de mieren te misleiden en stiekem bladluizen uit hun 'kudde' te roven. De overige insectengroepen, zoals vlinders en bijen, bleken zwak vertegenwoordigd in deze studie, maar dat kan liggen aan het vroege tijdstip en de korte duur van de inventarisatie. De paddenstoeleninventarisatie van Vlaams-Brabant leverde 20 vindplaatsen van wasplaten, waaronder de bijzonder zeldzame donkere wasplaat, op in bermen. Veel onderzoek moet nog gebeuren, maar het algemene plaatje oogt bemoedigend.

Ecologische functies

De leefgemeenschap in bermen sluit door- gaans aan op die van aangrenzende biotopen. In de berm langs een weide, zal je graslandsoorten aantreffen, langs een bos

uiteraard bossoorten. Wanneer het aangren- zende biotoop aangetast raakt door bemesting, kapping of andere nefaste ingrepen, vinden de typische soorten vaak een laatste wij- kplaats in de berm. Een mooi voorbeeld is de veldparelmoervlinder in een kanaalberm te Lommel. Later kunnen ze dan hopelijk van daaruit hun originele standplaats heroveren als de situatie verbetert. Bermen vormen ook een verbinding tussen verschillende na- tuurgebieden. Vooral diersoorten verplaatsen zich via deze corridors. Zo trekken vlinders, vogels en vleermuizen vaak langs houtige bermen. De zuidelijke boomsprinkhaan, een mediterrane soort die naar het noorden oprukt, volgt duidelijk de autostrades. En zoutmin- nende planten, zoals Deens lepelblad, zilte rus en Engels gras drongen in het zog van de strooiwagens al diep het binnenland in. Als de berm breed genoeg is, zoals de bermen van de R0, kunnen ze uitgroeien tot een specifiek biotoop met eigen spe- cifieke soorten. Gezien de bodem vaak is vermengd met opgevoerd materiaal zoals zand of steenslag, verschijnen er nogal wat planten die een losse bodem verkiezen. Door infrastructuurwerken treedt er ook geregeld wat verstoring op en vallen er open plekken waar pionierplanten zich vestigen.

Het klaverblad van Bijgaarden: onverwachte natuurrijkdom

De vegetatie van het klaverblad bevat heel wat soorten die houden van een losse bo- dem en kunnen leven met wat bodemver- storing, zoals bijenorchis, zachte wikke, echt duizendguldenkruid, zwarte toorts, pijlkruidkers, echt bitterkruid en kleine teunisbloem. Als de bodem opnieuw wat gestabiliseerd raakt, verschijnt de zeldzame graslathyrus. Op de droge plaatsen ontwikkelt zich een bloemrijk grasland met margriet, sint-janskruid, jacobskruiskruid, wilde peen, boerenwormkruid, duizendblad en

gele morgenster. In de vochtige zones vind je riet, moerasandoorn, harig wilgeroosje, engelwortel, grote bevernel, pinksterbloem, echte koekoeksbloem, verschillende zegge- soorten en tot voor kort ook dotterbloem, maar die moet het na twee opeenvolgende droge lentes (voorlopig?) laten afweten. De houtige beplantingen herbergen honderden brede wespenorchissen. Ook broeden elk jaar enkele koppels Kievitten in de berm. In het riet hoor je geregeld de rietzanger. Ook houtsnippen op herfsttrek houden er soms even halt. Bij de vlinders mogen we boswitje, bruin blauwtje, icarusblauwtje en zwartsprietdikkopje noteren. Een echte zeld- zaamheid is het behaard lieveheersbeestje. De bunzing liet zich er al een paar keer zien en onlangs viel er een steenmarter ten prooi aan het verkeer. Toch wel een indrukwekkend lijstje voor een gebied gedomineerd door verkeersinfrastructuur. En misschien is er nog méér op komst. In Strombeek breidt paarse bremraap zich uit langs de Ring. En tussen Leuven en Bertem floreren niet minder dan zes soorten orchideeën in de autostradeber- men. Hopelijk bereiken ze binnenkort het klaverblad. Het zou maar billijk zijn, want in de jaren 1970 groeiden hier nog brede orchis, bosorchis, vleeskleurige orchis en moeraswespenorchis tot ze verloren gingen door fout beheer.

Iepenpage in Dilbeek

Twee verrassende vondsten

Vrijdag 3 juni. Tijdens de beheerswerken op het Fluxys-terrein aan de Steenbergstraat ontdekken we een klein vlindertje laag in de grasvegetatie. Het vertoonde nauwelijks tekenen van leven, maar toen we het wilden oppakken om een betere foto te kunnen nemen fladderde het onverwacht weg. We hadden genoeg kunnen zien om vast te stellen dat het om een soort van kleine page ging. Sleedoornpage was de voor de hand liggende suggestie, want daarvan hadden we al eitjes aangetroffen op diverse plaatsen in Dilbeek. De – helaas niet geheel scherpe – foto bracht dan ook een verrassing: het bleek de iepenpage. Een nog zeldzamer soort.

Zondag 5 juni. In het kader van onze vlinderspeurtochten bezoeken we de Wereweide,

een natuurgebiedje in Schepdaal achter gemeentschool 'De Klimop'. Weinig spectaculairs te beleven tot Xavier plots hoog in een bramenstruik een kleurig vlindertje ontwaart. Verrekijker en telelens geven al snel de bevestiging: opnieuw de iepenpage. Twee waarnemingen op enkele dagen tijd. Mogelijk zitten er dus nog heel wat meer...

Een W op de vleugel

De iepenpage is een kleine dagvlinder, de voorvleugellengte bedraagt circa 16 mm. De soort heeft achteraan de ondervleugels kleine staartjes, een typisch kenmerk voor de kleine pages. De grondkleur van de ondervleugels is overwegend bruin. Bij het iets grotere vrouwtje is de bruine kleur een tintje lichter dan bij het mannetje. De intensiteit van de kleuren neemt ook af met de leeftijd. Aan de onderzijde heeft het vlindertje een witte "W" op zijn vleugel, vandaar de Latijnse benaming *Satyrrium W-album*. Verder loopt over de achterrand van de ondervleugel een vrij opvallende gekartelde oranje band, afgeboord met een zwart randje. Ter hoogte van het staartje zit een iriserend blauw vlekje. De bovenkant van de vleugels is egaal donker bruingrijs.

Alleen op iepen

De iepenpage leeft uitsluitend op iepen en de iepenziekte die in 1977 uitbrak heeft dan ook een hoge tol geëist van de populatie. De vlinder vliegt in één generatie per jaar van midden juni tot begin augustus. Hij overwintert als ei. Na het uitkomen voedt de rups zich met het binnenste van een gedeeltelijk geopende bloemknop. Bij elke vervelling verandert de kleur van de rups en ze volgt daarin de veranderende

kleuren van de ontluikende bladeren. De rups voedt zich ook met iepenzaden waartussen ze zich verschuilt. De verpoping gebeurt meestal op de onderkant van een eindstandig blad, maar kan ook op bladstengels of in vertakkingen plaatsvinden. De vlinders verblijven meestal hoog in de top van een iep waar ze zich voeden met honingdauw en zijn daarom nogal moeilijk waar te nemen. Enkel 's morgens en in de vooravond worden ze af en toe op bloemen of op vochtige delen van zandwegen waargenomen. Als nectarplanten lijken vooral akkerdistel en bramensoorten een belangrijke plaats in te nemen

Onderzoek aan de gang

De provincie Vlaams-Brabant ondersteunt een onderzoek naar de verspreiding van de Iepenpage dat wordt uitgevoerd door Natuurpunt Studie. Tot nu toe werd hoofdzakelijk Oost-Brabant onderzocht. Projectverantwoordelijke Ilf Jacobs was dan ook bijzonder verheugd met deze vondsten uit West-Brabant. Het onderzoek bracht al vele nieuwe vindplaatsen aan het licht, maar er zal nog heel wat onderzoek nodig zijn om een exact beeld te krijgen.

Tips voor het zoeken

Het vliegseizoen van de iepenpage is zowat afgelopen, maar hier alvast enkele zoektips:

- Op warme dagen zoek je best in de voormiddag of late namiddag, maar bij heet weer kan het de hele dag door.
- Zoek bosranden, holle wegen, hagen, enz. waarin iep groeit. De grootste kans heb je aan een zonbeschenen zuidkant.
- Controleer met het blote oog de boomkruinen op gefladder. Kijk vooral naar de grootste en meest vitale iepen. Blijf minstens 5 minuten toezien. Controleer ook boomtoppen van andere bomen, vooral als de iepen relatief laag zijn.
- Als je vlinders ziet vliegen, controleer dan met verrekijker of je wel degelijk te maken hebt met iepenpage. Iepenpages maken vooral korte, krachtige vluchtjes rond de boomtoppen van de 'bruidsbomen'. Bij territoriale vluchten en gevechten, kringelen ze vaak met 2 of meerdere exemplaren al draaiend in de lucht, om met een snelle vlucht terug te keren naar de bruidboom. Iepenpage maakt over het algemeen een vrij donkere indruk. De eikenpage, die vrij algemeen in hetzelfde biotoop voorkomt, heeft een grijsblauwe tint.

Vlinder mee!

Dagvlinders vormen waardevolle indicatoren voor de kwaliteit van ons leefmilieu. Helaas doen ze het lang niet goed en gaan veel soorten achteruit. Het is daarom erg nuttig om cijfers over vlinders te verzamelen.

Dat is precies de bedoeling van het Natuurpunt-project "Vlinder mee" waarbij sinds enkele jaren duizenden gezinnen een weekend lang de vlinders in hun tuin tellen. Meedoen is eenvoudig. Alle leden hebben een telfolder in de bus gekregen samen met het vorige nummer van natuur-blad. En op de site www.vlindermee.be is alles nog terug te vinden.

Door de vlinders in uw tuin te tellen, kan u meten hoe het met de natuur in uw omgeving is gesteld. En u helpt de veranderingen van de biodiversiteit in kaart te brengen.

Dit jaar vindt het nationaal telweekend plaats op 6 en 7 augustus 2011. Doe mee!

Op de mijnterril van Beringen

Natuurweekend Zwarte Beek: weinig volk, veel te beleven...

De Zwarte Beek bleek geen publiekstrekker. Ten onrechte, zo mochten de tien deelnemers vaststellen. De mijnterril van Beringen biedt niet alleen een mooi panorama over de streek, maar ook een verrassend assortiment van planten, zoals borstelkrans en gaffelsilene. Ondanks het druilerige weer lieten de veldleeuwrik en de boompieper zich uitgebreid horen en zien. De namiddag in het reservaat van de Zwarte Beek gaf ons een goed inzicht in wat grootschalig natuurbeheer betekent. We maakten kennis met zowel de Angus-runderen die instaan voor de begrazing als met de pistenbully: een machine ontwikkeld om skipistes vlak te trekken die hier werd omgebouwd voor natuurbeheer, o.a. het plaggen van de bodem. Wat dat als resultaat oplevert konden we bewonderen in een mooi proefvakje met bruine snavelbies en zonnedauw, zowel de kleine

als de ronde. Langs de beek ontdekten we de zeldzame slangenwortel en een mooi plekje met waterviel, liggende vleugeltjesbloem en liggend hertshooi. De zondagochtendwandeling ging naar de Teut, een prachtig heidegebied in Zonhoven. Aan een ven zong een blauwborst en we ontdekten naast de courante struik- en dopheide ook soorten als heidelucifer, ijslands mos en blauwe knoop. De laatste wandeling bracht ons naar Zelem, waar we een zeer gevarieerde scala aan natuur ontdekten: van nat elzenbroek tot zure dennenbossen. De blikvangers waren kleinste egelskop, slangenwortel, pijlkruid, breedscheenjuffers en beekjuffers. Toen de zon en vermoeiheid begonnen toe te slaan, sloten we het weekend af op een leuk terrasje in het prachtig kader van een oud klooster en droomden al van het weekend van volgend (jubileum)jaar.

Kleine zonnedauw

Slangenwortel

Cursus Plantengemeenschappen bijzonder boeiend en interessant

De theorielessen – vooral de eerste – waren een harde dobber voor de elf deelnemers. Om plantengemeenschappen op naam te

bringen gaat lesgever Hans Vermeulen uit van de natuurtypologie die het Instituut voor Natuur & Bos hanteert. Dat maakt het iets eenvoudiger, maar het blijft moeilijk. De terreinverkenningen maakten alles de moeite waard. In zijn eigenzinnige stijl verstrekte Hans een schat aan tips om planten in het veld van elkaar te onderscheiden. En na enige oefening slaagden de cursisten er ook in de belangrijkste plantengemeenschappen te onderscheiden.

Meer mensen nodig voor beheerswerken!

Een kleine opkomst maar voor de beheerswerken van 4 juni. De werken beperken tot het allernoodzakelijkste was dus de boodschap. Toch bleef het aanpakken geblazen voor de dapperen die wel waren komen opdagen. Maar omdat de Cardijschool die beloofd had op maandag te komen meehelpen in extremis afzegde wegens het slechte weer, is toch een stuk werk blijven liggen. Heel erg jammer. Mensen die zich willen engageren twee weekends per jaar mee te werken aan natuurbeheer zijn altijd welkom en worden betrokken bij het opstellen van de beheerswerkenkalender. Neem contact met Marc Bruneel (0474 414 825 of info@natuurpunt-dilbeek.be).

Ignes en André hard aan het werk

Beestenhotel in de Broekbeekvallei

Ter gelegenheid van de Dag van het Park bouwde Natuurpunt samen met Pro Natura een beestenhotel aan de geboortebomgaard in de Broekbeekvallei. Onderaan kunnen egels, padden en muizen terecht voor een (winter)slaapplaats. Hogerop kunnen spinnen, vlinders en andere insecten schuilen in kieren en spleten. Voor hommels, solitaire bijen en wespen werd nestgelegenheid voorzien. Het beestenhotel staat pal naast de vlinderweide zodat er volop nectar beschikbaar is voor de bewoners. Jong en oud beleefden veel plezier aan het geklieder met natte leem.

Hoe meer waarnemers, hoe groter de biodiversiteit

Watersnip en wilde eend
foto F. De Valck

Tien jaar geleden, toen Natuurpunt hier nog niet actief was, vormde Dilbeek een blinde vlek in vrijwel alle verspreidingsatlassen van interessante planten- en diersoorten, op een uitgebreide inventaris van de Wolfspotten na. Daar komt stilaan verandering in. Meer en meer waarnemers duiken op – gelukkig ook meer en meer jongeren – en maken gebruik van www.waarnemingen.be om hun ontdekkingen wereldkundig te maken. Zelfs in een verstedelijkende en versnipperende gemeente levert dit geregeld leuke verrassingen op. Niets zo plezierig dan als eerste een min of meer zeldzame soort te ontdekken. Maar met zeldzaamheden moet je wel een beetje oppassen.

Hoe meer waarnemers, hoe meer waarnemingen en hoe minder zeldzaam een soort wordt. We kunnen hier, zoals Midas Dekkers, ironiserend op doorbomen, wat dan leidt tot de stelling in de titel van dit stukje. Dat betekent echter niet dat, als je maar goed genoeg kijkt, de biodiversiteit, die de afgelopen decennia danig is achteruitgegaan, zomaar terug krijgt. Wel dat er hier en daar, vooral in gebieden met een natuurbe-

stemming en dito beheer, meer te vinden is dan je op het eerste gezicht zou denken. Een hoopvol teken dus.

We weten dat nog heel wat goede waarnemers hun gegevens voor zich houden, dus niet doorsturen naar waarnemingen.be of andere gegevensbanken. Ze doen dit soms uit onwetendheid, soms uit voorzorg, om te voorkomen dat zeldzame soorten zouden verdwijnen als hun aanwezigheid bekend gemaakt wordt. Dat hoeft niet en is jammer, want zo blijft de informatie obscuur en dus waardeloos voor natuurbeleid en -beheer. De site van waarnemingen.be is zo opgevat dat de info over bedreigde soorten vervaagd wordt, dus niet kan geraadpleegd worden door onbevoegden. Wat meer is: je ontdekkingen delen met andere natuurliefhebbers is minstens even plezierig als ze zelf doen.

Tussen 1 april en 20 juli van dit jaar registreerden 20 waarnemers voor Dilbeek in totaal 920 waarnemingen op de site, waarvan 427 vogels en 247 planten. Moeilijker groepen kwamen minder aan bod: nachtvlinders

(45), kevers (43), zoogdieren (40), wantsen (26), dagvlinders (20), amfibieën/reptielen (7).

In 221 gevallen betrof het soorten die in Vlaanderen als vrij algemeen geklassificeerd staan. Maar dat betekent niet dat ze courant zijn in Dilbeek. Neem nu de watersnip die Frans De Valck opmerkte in het overstromingsgebied aan de Steenbergstraat in Sint-Martens-Bodegem. Zeer goed gezien en gefotografeerd, Frans!

Er waren 28 waarnemingen van zeldzame soorten en 7 van zeer zeldzame soorten. Bij deze laatste spande de iepenpage de kroon (zie apart artikel). Gert Meeus zag in Kapelle een schreeuwarend en Wilfried Cocqueriaux nam in Schepdaal een witte narcis waar.

Bij de zeldzame soorten werden nieuwe vindplaatsen geregistreerd van soorten die eerder in de gemeente al gevonden waren, zoals spekwortel, eenbes, ruig klokje, graslathyrus, wilde akelei, hazelworm (Matthias Engelbeen in Schepdaal) en kolibrievlinder (Xavier Vermeersch, die eerder ook de iepenpage ontdekte). Onder andere volgende soorten waren niet eerder geregistreerd: moerasstrepzaad (Marc Bruneel), paardenbloemstrepzaad (Wilfried Cocqueriaux), heidelieveheersbeestje (Elisabeth Godding), gele maskerbloem (Luc Platteau) en... damhert (Jasper De Jonge).

Damherten worden beschouwd als exoten. Oorspronkelijk zijn ze afkomstig van Zuidoost-Europa, maar ze werden al in de Romeinse tijd geïntroduceerd op verschillende plaatsen in Europa. De soort wordt gekweekt voor het vlees en soms zijn ontsnapte exemplaren in het wild waar te nemen. In een aantal domeinen blijft de soort vrijlevende groepjes gevormd te hebben en is er sprake van voortplanting, zoals in het Drongengoed te Knesselare, het Lachenbos te Boechout en het Lippelobos te Puurs. Damherten zijn iets kleiner dan edelherten en vallen op door de witte vlekken op de flanken. Ze leven van nature in roedels. Na de paartijd leven de volwassen herten in aparte roedels en leven de hinds samen met hun nageslacht en enkele jonge mannetjes, die later de roedel verlaten om in vrijgezelligengroepen op te groeien. Hopelijk vindt ons damhert snel zijn roedel terug!

In ons nieuw natuurgebied van Ter Pede, merkten we vaak sporen van een klein hert. We namen aan dat het om een ree zou gaan, de meest algemene soort. Maar onlangs ontvingen we het bericht dat een hertachtige geregeld opduikt in een tuin vlakbij. De foto maakte meteen duidelijk dat het gaat om een jonge damhertbok. Die zou dus verantwoordelijk kunnen zijn voor de sporen op Ter Pede. Maar het hert op waarnemingen.be droeg geen gewei. Tweé damherten in Itterbeek?

Biodiversiteit in beeld Doe mee aan onze fotowedstrijd!

Hoe groot is de biodiversiteit in Dilbeek? Daar wil Natuurpunt graag zicht op krijgen. Letterlijk. Daarom organiseren we dit jaar een fotowedstrijd die resulteert in een grote tentoonstelling die van 17 tot 27 oktober zal doorgaan in Westrand.

Wie kan meedoen? Iedereen. Je hoeft echt geen ervaren natuurfotograaf te zijn. En je kan ook deelnemen – graag zelfs – met je klas of vereniging.

Welke foto's komen in aanmerking? We zijn op zoek naar herkenbare foto's van alle soorten levende wezens, behalve gedomesticeerde: vogels, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, andere ongewervelden, planten, paddenstoelen, korstmossen, algen, wieren en noem maar op. De foto's moeten in Dilbeek genomen zijn en niet ouder dan 5 jaar.

Hoe en tot wanneer inzenden? Je digitale foto's zijn welkom bij info@natuurpunt-dilbeek.be tot 15 september. Het formaat moet groter zijn dan 2000 x 1300

pixels en opgeslagen als JPEG met hoge resolutie. Vermeld bij elke foto de soortnaam (indien gekend), de vindplaats en de datum.

Wat valt er te winnen? De hoofdprijs voor individuele deelnemers is een gratis deelname aan het jaarlijkse natuurweekend van Natuurpunt Dilbeek. Groepen en klassen kunnen twee gidsbeurten met een ervaren natuurgids in de wacht slepen. Verder is er een speciale attentie voor elke deelnemer die één van de Dilbeekse koestersoorten kan kiekeken: ijsvogel, veldleeuwerik, eikelmuis, papegaaizwammetje, fijngeschubde aardtong, boerenzwaluw, gierzwaluw, bosorchis, sleedoornpage en laatvlieger. Binnen de gemeentegrenzen uiteraard! En ook de klas/groep die het grootste aantal verschillende soorten inzendt, krijgt een prijs. Maar meedoen is altijd al winnen: van elke deelnemer selecteren we minstens 1 foto voor de tentoonstelling.

Damhert te Sint-Anna-Pede
foto: Heidi Moens